

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 5 december 2013

MEDITATIE

De laatste oudtestamentische belofte van de komende Messias

Maleáchi is een boetprofeet die Israël wijst op zijn zonde: een ondankbaar leven; het verachten van de dienst des HEEREN; het verontreinigen van het huwelijk; het vermoeden van de Heere met hun woorden.

In de dagen van Maleáchi was er nog een overblijfsel: Ulieden daarentegen die Mijn Naam vreest. Naar Gods welbehagen stilgezet op hun levensweg, waren ze bedeed met de kinderlijke vreze des Heeren en was de liefde Gods uitgestort in hun hart. De vrucht is een heilig beven, buigen en bukken voor de Heere. Ze krijgen Hem lief en gaan de zonde haten en vlieden. De vreze des HEEREN is te haten het kwade, de hovaardigheid, en den hoogmoed, en den kwaden

Ulieden daarentegen die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan.

Maleáchi 4:2a

weg. De geestelijkheid van de wet doet hen hun zonden zien en schuld kennen. Ze zijn niet beter dan het volk, van wie de profeet de zonden moest aanwijzen. Maar hun zonden veroorzaken een hartelijke droefheid, een diepe smart en een door schuld-besef getroffen en verslagen hart.

Aanvankelijk is Christus hun nog zo onbekend. Echter vervult diepe eerbied voor een heilig, rechtvaardig en goedertieren God hun ziel. Zijn Naam is Zijn Wezen, Zijn gehele openbaring. Het doet hen vragen: Geef ons eerst dat wij U recht kennen en U in al Uw werken, in welke Uw deugden klaarlijk schijnen, mogen heiligen, roemen en prijzen; en dat wij ook al ons leven, gedachten, woorden en werken, also schikken en richten, dat Uw Naam om onzentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde. Van zichzelf brengen ze er niets van terecht. De breuk, hun bestaan en de schuld worden opgelegd. Er blijft niets over dan: Genâ, o God, genâ, hoor mijn gebed...

De inhoud van die belofte

Zielen, die door genade de HEERE vrezen, om eigen schuld in duisternissen wandelen en geen licht hebben, gaat de Heere wat beloven: U zal de Zon der gerechtigheid opgaan. Dat is door niemand tegen te houden.

Door de wereld niet, de satan niet en de eigenwillige godsdienst niet. De Zon der gerechtigheid is al beloofd in het paradijs. Maleáchi zegt dat Hij zeker komen zal. Dat lijdt geen twijfel. Hij zal niet feilen in Zijn trouw, noch Zijn verbond ooit schenden; Hij zal nooit herroepen hetgeen Hij eenmaal heeft gesproken; hetgeen uit Zijn lippen ging, blijft vast en onverbroken. De beloften Gods zijn in Christus ja en amen.

Na bange nachten van duisternis en strijd gaat het morgenlicht van de komende Verlosser op in de ziel door de openbaring van Zijn Woord. De Zon der gerechtigheid kondigt Zijn opgang aan, als in de natuur. Dan wordt het advent en wordt er hoop geboren in de ziel en ziet de ziel uit naar de nadere openbaring van de Zon der gerechtigheid. De ziel is daar zo afhankelijk in, maar zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven. De Heere werkt middellijk door Zijn Woord en Geest.

De Zon der gerechtigheid

Alzo wordt Christus Jezus genoemd, omdat Hij de verstanden door Zijn Woord en Geest verlicht, en de harten der gelovigen verkwikt door vergeving der zonden en toerekening der gerechtigheid, zegt de kanttekenaar. Voor elk die in het duister dwaalt, verstrekt deez' Zon een helder licht. Hij is het Licht der wereld; die Hem volgt zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben. Smeek met de bruid: Trek mij, wij zullen u nalopen. Als Hij het onvruchtbare hart bestraalt, wordt het vruchtbaar. Eén van deze vruchten is armmakende genade: hongeren en dorsten naar Zijn gerechtigheid. Dat is een volkomen en eeuwige gerechtigheid waarmee wij voor God bestaan kunnen. Jesaja had reeds geprofeteerd: Ik breng Mijn gerechtigheid nabij, zij zal niet verre wezen, en Zijn heil zal niet vertoeven; maar Ik zal heil geven in Sion, aan Israël Mijn heerlijkheid. En als de vervulling nabij is zingt Maria: Die arm zijn naar

Inhoud

- 1 De laatste oudtestamentische belofte van de komende Messias
- 2 De herders
- 3 Spreuken (25)
- 4 Commentaar: Begrafnisplechtigheden
- 5 Even maar...
- 6 Generale Synode 2013 (9)
- 7 In satans klauwen: pornografie
- 8 De kerk in de Heidelbergse Catechismus (2)
- 9 Uit de bibliotheek
- 10 Boekaankondigingen
- 10 Boekennieuws
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

den geest, denwelken hongert meest, verzaadt de HEER' geprezen. Het is tot verkwikking, verwondering en verootmoediging als de Zon der gerechtigheid mag opgaan in het hart van een bange en doodschuldige zondaar en de Zone Gods Zich openbaart als de Middelaar Gods en der mensen. Hij alleen kan en zal de Zijnen verlossen van al hun ongerechtigheden. Dat te geloven geeft blijdschap in de ziel en doet schuilen onder de vleugelen van Zijn bedekkende gerechtigheid. Bent u zo'n vrezende ziel, die er niets meer van kan bezien en de dichter verstaat: Mijn ziel, hoe treurt ge dus verslagen? Wat zijt ge onrustig in uw lot? In Zijn wijsheid acht de Heere somtijds onthouden beter dan geven; achterblijven nuttiger dan komen;

uitstel beter dan haasten; zwijgen beter dan spreken; bestraffingen nuttiger dan zegeningen; verootmoedigen beter dan verhogen. Anderzijds leert Gods Woord ons ook: Maar uw ongerechtigheden maken een scheiding tussen ulieden en tussen uw God, en uw zonden verbergen het aangezicht van ulieden, dat Hij niet hoort. Wat een nauw onderzoek. De Heere mocht de ware adventsverwachting verwekken en verlevendigen om te beoefenen en te geloven:

*Berust in 's HEEREN welbehagen;
Hij doet welhaast uw heilzon dagen.
Uw hoop herleev', naar Zijn gebod;
mijn Redder is mijn God.*

Elspeet, ds. G. van Manen

1

Op weg naar Kerst

De herders

Rond kerst zien we jaarlijks een galerij van bekende personen. U kent ze wel, Zacharias en Elisabet, Jozef en Maria, Simeon en Anna en niet te vergeten de herders. Let wel, niet een van hen is het waard om op zichzelf de aandacht te krijgen.

Allen hebben hun verlorenheid in Adam moeten en mogen leren kennen. Opdat ze uit die armoede en verlorenheid tot het geboren Kind van Bethlehem geleid zouden worden. Om in Hem hun zaligheid te mogen vinden. Ieder van hen zoekt ons als het ware mee te nemen naar het Kind in de kribbe en veroordeelt ons wanneer wij achterblijven. Gelijk de inwoners van Bethlehem die de kerstboodschap van de herders vol verwondering aanhoorden om vervolgens de deur achter zich te sluiten en weer tot de orde van de dag over te gaan.

Lukas 2 voert ons niet in de kerstromantiek, maar leert ons hoe God op onuitsprekelijke en aanbiddelijke wijze Zelf gezorgd heeft voor Zijn eigen eer in de Zoon van Zijn eeuwige liefde Die Zich zo diep heeft willen vernederen om Zijn Kerk te zaligen. Daarbij zorgt God terstond dat ze zullen komen die de geboren Zaligmaker zullen verheerlijken. Zijn het de re-

geerders uit Jeruzalem niet, dan zullen ze uit het oosten komen. Zijn het de godsdienstige Joden niet, dan zullen het de herders zijn. Heel Lukas 2 schildert ons hoe diep het joodse volk is gezonken. Augustus en zijn machtigen stellen het huis van David in de schaduw. Waren herders in het Oude Testament de edelen, nu zijn het de meest verachten. Maar het verachte

en onedele heeft God uitverkoren, toen en nu. Gelukkige herders, niemand kent hun getal, maar bij God zijn ze geteld. Niemand kent ze bij name, maar bij God zijn hun namen opgetekend. Ze stonden buiten de maatschappij, de godsdienst van Jeruzalem sloot ze buiten en sommigen menen dat ze niet betrouwbaar geacht werden om als getuige op te treden, maar God sloot ze in en maakte ze de eerste getuigen van de geboren Zaligmaker.

De herders zaten samen in het donker. In de natuur, kerkelijk en innerlijk en ze wisten wat het was om het zelf niet licht te kunnen maken. God wist er ook van, daarom zijn zulken blij met de verkondiging van het komende Licht der wereld. Toen echter het licht van de engel ze omscheen, vreesden ze dat het mis was. Maar voor de vrezenden wordt de vrees weggenomen en zij worden geboodschapt dat voor hen de Zaligmaker geboren is en waar Hij te vinden is. Zo doet God het licht opgaan om tot het Licht geleid te worden. Want hoe dichtbij het geboren Kind ook is, nochtans is Hij verborgen zonder dat Hij en Zijn hoedanigheden aangewezen worden.

Hoe eenvoudig is het onderwijs dat God ons door deze eenvoudige herders geeft. Allereerst hebben ze de blijde boodschap niet gehouden voor de zaak zelf. Integendeel ze hebben door de hemelse boodschap een sterke betrekking gekregen op het geboren Kind in Bethlehem. Ze geloofden dat Hij de beloofde Verlosser was en dat in Hem alles te vinden was wat tot hun zaligheid en vrede nodig was.

De valei van Bethlehem Efratha.

Taalgebruik

Maar de belofte in de boodschap was de Beloofde niet. Nee, door de boodschap was er een sterk gemis en verlangen gewekt om de Zaligmaker Zelf te mogen aanschouwen, niet alleen met natuurlijke ogen, maar bovenal met de ogen van het geloof. Door de boodschap heeft de Heilige Geest het geloof opgewekt en de hoop levend gemaakt. Vervolgens hebben ze elkaar niet opgehouden maar juist aangespoord om naar Bethlehem te gaan. Gelukkig om ons in zulk kerstgezelschap te bevinden. Daarbij hebben ze zich niet bekommerd om de schapen die aan hun zorg waren toevertrouwd. Ze hadden geleerd dat ze met al hun schapen de rechtvaardige straf van de zonde niet konden verzoenen en dat ze daarmee God niet konden tegengaan. Terwijl zij hun schapen aan God toevertrouwen, haasten zij zich om het Lam Gods te mogen vinden in Wie volkomen verzoening met verheerlijking van Gods eer was verkondigd. Hoe vast was in dit alles hun vertrouwen, want de Heere had het hun verkondigd. Ziet u, het geloof

De herders geloofden dat Hij de beloofde Verlosser was en dat in Hem alles te vinden was wat tot hun zaligheid en vrede nodig was.

ziet van de boodschapper af en ziet op de waarheid en getrouwheid van de Heere Zelf.

Zo kwamen ze met haast. De liefde van de aangekondigde Jezus dringt hen. De liefde van de geboren Jezus trekt hen. De liefde van de onmisbare Jezus doet hen alles achterlaten en haasten. Zo leidt de Heere door de belofte naar de vervulling in de Beloofde. Ze vonden Maria en Jozef, maar bovenal het Kindeke. Hoe? Gepast, dat is liggende in de kribbe. Waar Hij gekomen is uit de eeuwigheid en Zich vernederd heeft in hun natuur. Hoe gepast is deze vernederde Zaligmaker voor zulke diep vernederde herders. Hier verruil ik: 'De herdertjes lagen bij nachte' voor: 'Dus wordt des Heeren volk geleid'.

'Een zacht antwoord keert de grimmigheid af, maar een smartend woord doet de toorn oprijzen.'

Spreuken 15:1

In de eerste zeven verzen van dit hoofdstuk komt regelmatig het taalgebruik aan de orde. Dit moet onze aandacht hebben. We mogen niet zondigen in ons spreken. Het gaat er niet alleen over *wat* we zeggen, maar ook *hoe* we het zeggen. Telkens wijst Salomo, ten diepste de Heere, ons daarop. Dit moeten we ter harte nemen. Ook jongeren. In de puberleeftijd komt nogal eens voor dat een stoer taalgebruik wordt gehanteerd. Allerlei termen worden gebruikt om de woorden meer kracht bij te zetten. Maar de spreukendichter zegt hier dat we moeten letten op onze woorden. Alles moet overeenkomstig Gods wet zijn, ook in de wijze waarop wij het zeggen.

De bovenstaande tekst geeft aan dat een zacht antwoord de toorn doet bedaren. Daar tegenover kan het verkeerde gebruik van woorden toorn geven. Dit is wat anders dan de waarheid licht opvatten. Op de laatste manier kunnen wij de zaken anders voorstellen. Maar daar gaat hier niet over. Het gaat erover op welke *wijze* we de waarheid naar voren brengen.

Daarover lezen wij ook in de Bijbel. Het optreden van Rehabeam is daarvan een voorbeeld (1 Kon. 12). Hij vraagt om raad bij de ouden en de jongen. De eersten adviseren een zacht antwoord te geven aan het volk dat om belastingverlichting vraagt. De jongen adviseren een hard antwoord. Rehabeam kiest ervoor om te luisteren naar de laatsten, met een verkeerd gevolg. De ouderen hebben meer levenswijsheid, zodat zij weten hoe bepaalde woorden over komen. Laten jongeren de levenswijsheid van de ouderen overnemen! Bovendien is dit naar het Woord. Daarover gaat het in de eerste plaats.

De tong kan genezing geven (vs 4), maar ook verwarring. 'De medicijn der tong is een boom des levens, maar de verkeerdheid in dezelve is een breuk in den geest'. De inhoud van de woorden en de wijze waarop zij zijn uitgesproken moeten opbouwend zijn. Afbrekende woorden hebben niet het gevolg dat wij voor ogen hebben. Als wij iets willen bereiken in de kerk of in de maatschappij is het wijs om de raad van de spreukendichter op te volgen.

Poortugaal, ds. C. Neele

Begrafenisplechtigheden

'Dominee, mag er ook een lied gezongen worden tijdens de rouwdienst van moeder, want dat was haar lievelingslied? Mag de lijkbaar in de kerk geplaatst worden tijdens de rouwdienst, moeder heeft immers zoveel jaren van haar leven in deze kerk gezeten?' Dergelijke en andere verzoeken krijgen zij die gevraagd worden een rouwdienst te leiden steeds vaker te horen. Het heeft de deputaten Liturgie van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt ertoe gebracht een voorstel voor een uitvaartliturgie ter behandeling op de synode in te dienen.

De vragen rond een begrafenis nemen toe. Mag de kist met de overledene in de kerk staan tijdens de rouwplechtigheid? Moet en mag er gezongen worden? Is het aan de familie om uit te maken wie er tijdens de rouwplechtigheid het woord voert/voeren? Laten we eerst eens zien hoe onze vaders over deze dingen hebben gedacht.

De Dordtse Kerkorde bepaalt in artikel 65 dat lijkpredikaties niet zullen worden ingesteld waar het niet de gewoonte is ze te houden. Waar het wel gebruikelijk is, zal men dit gebruik zo spoedig mogelijk met de gepaste middelen afschaffen. Men vreesde dat in de lijkpredikaties niet de ernst van de

dood, maar al te zeer de 'lof van de overledene' in de prediking zou worden verkondigd.

Bij Rome droeg de begrafenis een kerkelijk karakter. Er werd een soort publieke lijkdienst in de kerk gehouden, waarbij de priester over de lijkbaar heen een aanspraak hield, een gebed voor de dode opzond en de parochianen een lied ten afscheid zongen. Daartegen keerden zich onze gereformeerde vaders. Men stond bij een begrafenis zelfs een onvoorbereide overdenking voor, geen preek die met gebed en met dankzegging besloten werd.

Uitvaartliturgie

In de vrijgemaakte kerken werd de samenkomst bij een begrafenis in de praktijk steeds meer een kerkdienst. Dat heeft de deputaten liturgie ertoe geleid een uitvaartliturgie voor te stellen met votum, groet en zegen. Eigenlijk een complete kerkdienst. Men is van mening dat als de kerkenraad een dienst belegt, het bij de faciliterende taak van de kerk past om hiervoor een liturgie aan te bieden.

Die ontwikkeling dringt ook onder ons door. We willen de scherpe kantjes van de dood liever wat wegmoffelen onder een wat opgetuigde begrafenisplechtigheid. Zeker daar waar de secularisatie tot gevolg heeft dat kin-

deren of verdere familie van de overledene geen weet meer hebben van dood en eeuwigheid, maar toch nog wel de wens van de overledene willen honoreren om hem of haar een kerkelijke begrafenis te geven, zal de roep om een 'mooie' rouwdienst steeds groter worden.

De ernst van de dood laat zich echter niet wegmoffelen. De ernst van de dood vraagt om soberheid bij de begrafenis. Daarbij moeten we bedenken dat de begrafenis een familie-aangelegenheid is en geen kerkelijke zaak. De familie nodigt de voorganger uit. Het ligt daarbij voor de hand, en dat gebeurt gelukkig in de regel ook, dat de familie de eigen kerkenraad van de overledene verzoekt om de begrafenis te leiden. De familie kan daartoe echter niet gedwongen worden. Ook de kerkenraad kan daartoe niet gedwongen worden. Indien de familie eisen stelt aan de begrafenisplechtigheid die de norm van christelijke soberheid naar de mening van de kerkenraad overstijgen of allerlei elementen bevat die botsen met onze belijdenis, kan de kerkenraad weigeren om aan de begrafenisplechtigheid medewerking te verlenen.

Soberheid

Het blijft de vraag wat we onder een christelijke soberheid moeten verstaan. In de ene gemeente zal het zingen van een psalm bij een begrafenis een gewoonte zijn, in een andere gemeente zal men dat reeds zien als een grensoverschrijdend gebeuren. Het plaatsen van de kist met de overledene in de kerk wordt door de een gezien als een ondersteuning bij de toespraak. De allereerste gereformeerde kerkbode (1554) die gebruikt werd bij de vluchtelingengemeente in Londen, ging ervan uit dat de kist de kerk werd binnengedragen en dat de dienaar een korte preek zou houden waarin ter sprake dient te komen hoe de dood in de wereld is gekomen, maar ook hoe deze door Christus is overwonnen. De ander zal van mening zijn dat de kist in de kerk alleen maar afleidt van het Woord van God.

Protocol

Ter voorkoming van misverstanden is het is goed dat een kerkenraad zich over deze zaken uitspreekt en daarvan ook kennisgeeft. Als het gaat om het gebruik van de kerk of van een kerkzaal kan de kerkenraad uiteraard meer voorwaarden stellen voor medewerking aan een begrafenisplechtigheid dan wanneer de bijeenkomst

Zijt ook gij bereid? Die vraag moet bij een begrafenisplechtigheid door iedereen gehoord worden

wordt gehouden in een aula op een begraafplaats of in een rouwcentrum. Ook als de begrafenisplechtigheid niet in de kerk wordt gehouden, is het mogelijk voorwaarden te stellen aan de gevraagde medewerking. De kerkenraad kan deze voorwaarden ter kennis brengen van begrafenisondernemingen die in de regel door gemeentelieden worden ingeschakeld.

Indien er een andere begrafenisondernemer wordt ingeschakeld, kan bij het eerste contact met de familie waarvan iemand is overleden het door de kerkenraad vastgestelde protocol aan de orde worden gesteld en ter kennis van de familie en van de begrafenisondernemer worden gebracht. Een dergelijke handelwijze kan veel vragen en misverstanden voorkomen.

Evangelisatie

Het is bepaald niet vanzelfsprekend dat degenen die een begrafenisplechtigheid bijwonen ook mensen zijn die regelmatig een kerkdienst bijwonen. Het komt soms zelfs wel voor dat na genoeg de hele familie niet meer kerkelijk is. Ook burens, (oud-)collega's, dorpsgenoten en anderen, die zelden of nooit een kerkdienst of nooit een kerkdienst zoals wij die gewoon zijn, kunnen de begrafenisplechtigheid bijwonen. Dan leent een begrafenisplechtigheid zich in het bijzonder voor het op een eenvoudige wijze verkondigen van het Evangelie.

Bij andere gelegenheden moet er veel moeite voor worden gedaan om mensen te bereiken, maar bij een begrafenisplechtigheid zitten ze automatisch

onder het gehoor. Het vereist van de dienstdoende predikant wel een zekere aanpassing van zijn taalgebruik. Veel van zijn hoorders zullen weinig bijbels-theologische kennis hebben.

We hebben geen behoefte aan een liturgie voor de rouwdienst. Laten we het sober houden. Het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel. De ernst van de dood vraagt om soberheid. De realiteit van de dood, die door de zonde in de wereld is gekomen, vraagt om bescheidenheid. Het vraagt om een antwoord op de vraag: Zijt ook gij bereid? Die vraag moet bij een begrafenisplechtigheid door iedereen gehoord worden.

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

Even maar...

Eigenwillige godsdienst

De zonde tegen het tweede gebod neemt de Heere zo ernstig dat Hij er een bedreiging en een belofte aan toevoegt. Om te waarschuwen en te lokken. Vandaar dat het gebod ook vrij lang is. Het is woord voor woord door Hem Zelf uitgesproken. Hij zegt toch geen woord te veel? Ook heeft Hij het Zelf opgeschreven. Zodat wij het elke zondagmorgen weer kunnen horen. 'Want Ik, de HEERE uw God, ben een ijverig God...' Hij waakt over Zijn eer in het eerste gebod en over Zijn dienst in het tweede gebod. 'De Heere dienen' op je eigen manier, volgens je eigen voorstellingen, vorm geven aan de dienst des Heeren zoals het je zelf goeddunkt is een vreselijk en aanstekelijk kwaad. Daarom noemt de Heere het Zelf een *misdaad*. Je vergrijpt je erdoor aan Gods recht om te bepalen *hoe* Hij gediend wil worden. Je vergrijpt je dan ook aan je eigen zaligheid en... aan die van je nageslacht. De kernzonde tegen het tweede gebod is namelijk *eigenwillige godsdienst*. Zo van 'ik ben godsdienstig op mijn eigen manier. Hoe ik God dien bepaal ik zelf. Ik heb daar zo mijn eigen

gedachten over en... niet te vergeten: ik heb daar mijn eigen gevoel bij'. De prangende vraag is echter: Wie maakt er in je leven de dienst uit? In de praktijk blijkt dat de eigenwillige godsdienst voort vreet binnen het gezin en de geslachten. Men wil zich niet onvoorwaardelijk laten gezeggen door de Heere en Zijn Woord. Terwijl kerkelijk je eigen weg gaan en de Heere op je eigen manier willen dienen zó verwoestend is. Het is ontzettend gevaarlijk en - menselijk gezien - onherstelbaar. Vandaar dat Gods bedreiging ons moet doen huiveren. Want de HEERE dreigt: 'Die de misdaad der vaderen bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde lid dergenen die Mij haten'. Dus eigenwillige godsdienst is een bewijs van het *haten* van de Heere. Om de eis van het tweede wetswoord kracht bij te zetten zegt de Heere: 'denk toch aan je ziel en je zaad'. Let er toch op, welke stappen dat je godsdienstig-kerkelijk zet, want je sleept je nageslacht, dat je misschien nog niet eens hebt - mee. Wee, de 'ik-vind-godsdienst' die niet buigt onder de God der geslachten, wee de 'ik-voel-godsdienst'. Wee de 'ik-zie-het-anders'

praktijken die verderfelijk doorwerken. Die langzaam afstand nemen van de waarheid die naar de godzaligheid is, om eigen wegen te gaan in leer en leven. De Heere der waarheid hecht zo aan de geslachten. Daarom waarschuwt Hij er op deze manier voor en zegt: Breek toch de lijn met de voorgeslachten toch niet af, want je houdt een andere 'god' en een andere godsdienst over. Je bedriegt jezelf! Wanneer je het niet doet voor je eigen ziel, doe het dan voor je zaad. Maar buig onder de waarheid der Schriften, waarbij de voorgeslachten hebben geleefd. Zij zijn met de Verbondsgod niet beschaamd uitgekomen. Zijn trouw rust op het late nageslacht, dat Zijn verbond niet trouweloos wil schenden. Vandaar dat er ook nog een belofte aan wordt toegevoegd. De HEERE duldt de eigenwillige godsdienst niet. Van niemand. Maar diezelfde HEERE doet ook barmhartigheid. Dan telt Hij niet tot drie of vier maar tot duizenden... 'Staat op de wegen en ziet toe, en vraagt naar de oude paden... en wandelt daarin; zo zult ge rust vinden voor uw ziel' (Jer. 6:16a).

v. A.

Generale Synode 2013

Donderdagmorgen 10 oktober opent de assessor-preses ds. A. Schreuder de vergadering met een meditatief woord uit Johannes 18:37: 'Pilatus dan zeide tot Hem: Zijt Gij dan een Koning? Jezus antwoordde: Gij zegt, dat Ik een Koning ben. Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik der waarheid getuigenis geven zou. Een iegelijk, die uit de waarheid is, hoort Mijn stem.'

Dit is de waarheid dat al de koninkrijken van deze wereld zullen vergaan, maar het koninkrijk der hemelen is een eeuwig koninkrijk. Al wat de wereld bouwt gaat voorbij, ook die grote gebouwen hier in Utrecht zijn maar voor een tijd, maar het Godsgebouw zal naar Zijn gemaakt bestek in eeuwigheid rijzen. Wij kunnen deze waarheid niet in de harten brengen, maar de Heere kan dit wel. Hebben we al mogen buigen voor deze Koning?, aldus ds. Schreuder. Dan vervolgt de Synode de bespreking van de rapporten.

Hulpverlening Kerkbouw

Met het beleid van leningen met een relatief snelle aflossingsperiode en een lage rente heeft dit deputaatschap

Generale Synode 2013.

diverse gemeenten kunnen helpen. Ook willen wij de opgebouwde kennis op het gebied van kerkbouw, maar ook de mogelijkheden om energie te besparen ten dienste stellen van de gemeenten, zegt ds. F. Mulder, voorzitter van het deputaatschap.

Emerituskas

Het is naar artikel 13 van de Dordtse Kerkerode een ereschuld van de gemeenten om te zorgen voor noodzakelijk levensonderhoud van emeritus predikanten en predikantsweduwen, zegt ds. W. Visscher, voorzitter van het deputaatschap. Ongeveer 90 % van de gemeenten draagt voluit hieraan bij. Het deputaatschap dringt voorzichtig aan bij die gemeenten die niet of onvoldoende bijdragen met een beroep op de DKO. 'Wel dringen, niet dwingen', zegt de preses van de Synode.

Kerkelijk Grootboek

Het Grootboek moet in deze tijd de inleg van particulieren wat afremmen, aldus de nestor van de vergadering, ouderling G.H. Verweij, voorzitter van dit deputaatschap. Dit houdt verband met de lage rente. In een tijd dat de banken heel weinig rente betalen, betaalt het Grootboek iets meer rente (en bij een hoge bankrente andersom). Deze beperking geldt uiteraard niet voor de deputaatschappen, die hun reserves bij het Grootboek onderbrengen.

'Wij houden strak vast aan de afgesproken aflossing van leningen door gemeenten, ook al wordt er hier en daar wel wat benauwd gepiept', zegt ouderling Verweij.

Kerkelijke Eenheid

Quis non fleret? Wie zou niet wenen, klinkt het bij de bespreking van het rapport van dit deputaatschap. Al de kerkelijke verdeeldheid zou ons moeten smarten, maar ook dienen we wars te zijn van een kunstmatige oecumene. Het blijkt dat wij wel kunnen breken, maar breuken helen is het werk van de Heere. Wanneer Gods kinderen vanuit hun hart met elkaar mogen spreken over de wegen van de Heere met Zijn Kerk, dan vallen

kerkmuren weg. Tegelijk mag er ook een gezond kerkelijk besef zijn en een verbondenheid met de kring der gemeenten waar de Heere ons een plaats gaf. Al is het wel zo dat dit bij jongeren aan slijtage onderhevig is, zegt de voorzitter van dit deputaatschap, ds. J.J. van Eckeveld.

De gesprekken van deputaatschap Kerkelijke Eenheid richten zich met name op de "smalle gereformeerde gezindte" (daarmee is onze Nederlandse taal weer met een nieuwe uitdrukking verrijkt). Bedoeld wordt de kerkverbanden van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland (GGiN), de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland (OGGiN) en de Hersteld Hervormde Kerk (HHK).

De ontmoetingen met de afgevaardigden van de GGiN verlopen in een positieve sfeer. Er is openheid naar elkaar en geestelijke herkenning. Erkend wordt dat er over en weer fouten zijn gemaakt rond 1953. De Synode spreekt de wenselijkheid uit om dit verleden nu achter zich te laten en ons te concentreren op het heden. Belangrijk is dat misverstanden rond bepaalde benamingen en uitdrukkingen uit de weg kunnen worden geruimd.

Met de OGGiN wordt bij een aantal zaken, bijvoorbeeld op het terrein van Bijzondere Noden, goed samengewerkt. Het gesprek met de HHK verloopt op zichzelf goed, maar de moeilijkheid hier is de breedte en de diversiteit van deze kerk. Er is niet echt een eenheid. Dit speelt ook een rol bij het gesprek met de CGK. Uit de Synode wordt gevraagd of wij ons gesprek met de CGK niet kunnen beperken tot de kring rond Bewaar het Pand? Bijvoorbeeld bij Dovenzorg wordt hier goed mee samengewerkt. Maar in een officiële ontmoeting op het niveau van een deputaatschap is het óf met heel de CGK óf helemaal niet. Ook wat dit betreft dienen we kerkelijk te handelen. De ontwikkelingen in de CGK in de richting van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt geven deputaten zorgen.

We besluiten deze bespreking met de constatering dat het een goede zaak is dat deze ontmoetingen er zijn. De Synode geeft het deputaatschap voluit het vertrouwen om op deze voet verder gaan met de bede of de Heere Zelf bijeen wil brengen, wat bijeen hoort.

(wordt vervolgd)

Meliskerke,

ds. G.J.N. Moens

In satans klauwen: pornografie

Binnen de Particuliere Synode Zuid (Zeeland en Goeree-Overflakkee) is Stichting Hulpverlening (aan Psychisch Zieken) actief. Aan het woord zijn de pastoraal werker en een bestuurslid.

Enkele uren per week

'Ik ben echt niet verslaafd. Ik kan best zonder. Ik ben alleen nieuwsgierig. Af en toe klik ik wat sites aan. Of ik download een filmpje. Meestal bekijk ik ze niet eens. Hoe vaak? Misschien tweemaal per week, echt niet meer.'

Een kenmerk van verslaving is het onderschatten: 'Het valt best mee. Zo erg is het echt allemaal niet'. Maar ondertussen bezet het de gedachten. Men kan niet meer zonder de kick. Eigenlijk weet men het wel, maar breken is moeilijk. Dan maar ontkennen?

Seksverslaafd

Uit onderzoek blijkt dat veel jongens en mannen (en in mindere mate ook meisjes en vrouwen) wekelijks actief zoeken naar seksbeelden. De duivel heeft met (open) internet veel mogelijkheden. Seks beheerst niet slechts de reclames, maar Nederland is koploper in het aantal sekssites per inwoner. Verklaart dat het feit dat seksverslaving een groot probleem is? 80% van de 14- tot 16-jarigen kijkt regelmatig naar harde porno, waarvan 75% via de mobiele telefoon. Dit kan oplopen tot 6 uur per etmaal. 80% van de frequente kijkers probeerde tevergeefs te stoppen. De impact op het dagelijkse leven wordt steeds groter. Het functioneren in werk en relaties komt ernstig in gevaar.

80% van de frequente kijkers probeerde tevergeefs te stoppen.

Wat zit er achter? Vergelijkend onderzoek bleek niet mogelijk, want er moeten dan wel mannen zijn die nooit naar porno keken. Drs. P.M. Wagenaar, seksuoloog, sprak 29 augustus jl. in Goes op uitnodiging van Stichting Hulpverlening: 'Deze mensen hebben eigenlijk allemaal een geschiedenis. Denk dan aan misbruik, gebrek aan warmte en geborgenheid, onvervulde behoeften'. Opvoedingscursussen verdienen daarom alle aandacht!

Hoe helpen?

Op diverse plaatsen starten regelmatig behandelingen. Hulpverlening bij seksverslaving is nog relatief nieuw, maar zonder behandeling lukt het echt niet. Het doorbreken van het gedrag is heel pittig. In groepsverband worden ervaringen gedeeld en afspraken gemaakt. Later wordt besproken hoe het in de praktijk is gegaan. Belangrijk is dat er mensen zijn die blijvend steunen en aanmoedigen. Wordt u benaderd door iemand die met deze problematiek worstelt, wees dan beschikbaar. Zo'n persoon is niet geholpen door het publiek maken of met een belerende toespraak. Luister, luister en luister. Probeer samen te bidden. U praat met een mens met ziel en lichaam. U praat met iemand die een diepe behoefte heeft aan begrip, warmte, liefde en erkenning, wellicht ook iemand met diepe littekens. En verwijst naar de professionele hulpverlening. Steun de persoon daarin. Benoem eerlijk en duidelijk

dat pornografie zonde is tegen God en tegen je eigen lichaam. (1 Kor. 6:18 en HC zondag 41).

Wees beschikbaar voor personen die worstelen met seksverslaving.

Pastoraal handelen

'Die van ulieden zonder zonde is, werpe eerst den steen op haar' (Joh. 8:7). De gevolgen van seksverslaving kunnen diep, heel diep ingrijpen. Het leven van de persoon raakt geheel ontwricht. Sta niet boven, maar naast deze persoon. Bidt samen. Vraag om vergeving voor deze zonde, om Jezus' wil. Vraag om kracht om te strijden tegen deze zonde. En bidt of er een weg geopend mag zijn of worden richting hulpverlening. En vergeet niet dat het ook voor partners en gezinsleden heel ingrijpend is.

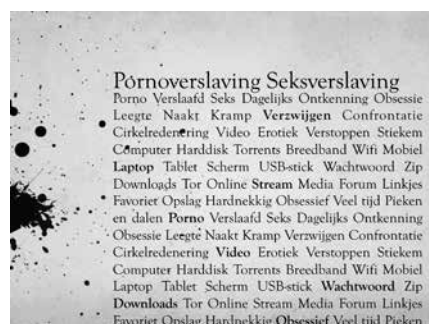
Mocht u zelf te kampen hebben met deze problematiek, zoek dan hulp. Wacht niet langer. Probeer het niet alleen op te lossen. Bidt en werkt. Dus: op uw knieën én naar de hulpverlening. Biddende om de onmisbare zegen en kracht van de Heere, om Jezus' wil. Dat was Davids hartenkreet:

Behoud, o HEER', wil bijstand zenden, Verlos, bewaar, verschoon. Die Koning hoor', als w' in ellenden Aanbidden voor Zijn troon.

Psalm 20:5 berijmd

Waarde,
Ooltgensplaat,

G. van Veldhuisen
K J. Nipius

De kerk in de Heidelbergse Catechismus

dr. Kohlbrugge

In ons eerste artikel over de kerk in Zondag 21 hebben we gelet op de voorname plaats van Christus en het wonderde werk van Gods Geest. Ditmaal staan wij stil bij de scheppende kracht van het Woord, het kloppend hart van de kerk en het belang van de zuivere leer.

Ook nu laten we dr. Kohlbrugge en dr. Van 't Spijker aan het woord. Daarnaast luisteren we naar een auteur uit het Amerikaanse taalgebied.

De scheppende kracht van het Woord

Zondag 21 wijst niet alleen op het wonderde werk van de Geest, maar ook op de scheppende kracht van het Woord. Van de Zoon van God wordt immers gezegd dat Hij Zich een gemeente vergadert 'door Zijn Geest en Woord'.

We zouden dit de prioriteit van het Evangelie kunnen noemen. De kerk gaat niet vooraf aan het Woord, zoals in het rooms-katholieke denken, maar zij is vrucht van dat Woord. Het is niet zo dat er eerst een kerk is en dat er vervolgens een Evangelie is dat verkondigd moet worden. Nee, de kerk is een schepping die voortkomt uit de baarmoeder van het Evangelie. Gods handelen gaat altijd vooraf aan dat van de mens. Het bestaan van de kerk ligt verankerd in Gods verkiezende, verzoenende, levendmakende en bewaarde genade.

Het is Christus Die Zijn Kerk vergadert. De kerk vergadert niet zichzelf; zij wordt vergaderd, bewaard en onderhouden. Drie werkwoorden worden hier gebruikt, allemaal in de passieve vorm. De Heere Jezus heeft niet maar een aanzet gegeven dat nu door de mens moet worden voortgezet en afgemaakt. Zijn middelaarswerk gaat voort totdat de laatste der uitverkorenen is toegebracht en de Zijnen in heerlijkheid zijn opgenomen.

Het is waar dat niet alle ranken van de Wijnstok levende, vruchtdragende ranken zijn. Velen staan slechts in een uitwendige betrekking tot de Koning

van de kerk. Guido de Brès zou zeggen: "Ze zijn wel in de kerk, maar niet van de kerk". Het is ook waar dat er gemeenten en landstreken zijn waar het licht is uitgeblust en de kandelaar wordt weggenomen. Maar Christus gaat voort met Zijn kerkvergaderend werk. Hij doet dat door Zijn Geest en Woord.

Het kloppend hart van de kerk

Het volgende dat ons opvalt in het antwoord op vraag 54 is het werk, of beter nog: het welbehagen van God de Vader. De Zoon van God vergadert immers 'een gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren'.

Wij noemen dit weleens 'het kloppend hart van de kerk'. Wat is een lichaam zonder hart? En wat is een hart dat niet klopt? In de eerder genoemde publicatie "Het troostboek van de kerk" zegt dr. Van 't Spijker: 'Christus vergadert, beschermt en onderhoudt Zijn gemeente. Hier komt de rijkdom van Gods genadige verkiezing tot uitdrukking. Achter de kerk staat het wonder van Gods genade. Het is deze visie op de kerk die in de eerste uitgave van Calvijns institutie (1536) ons zo helder onder ogen wordt gebracht. Kerk en verkiezing horen bij elkaar. In de gemeente van Christus blijkt de kracht van Gods eeuwig welbehagen. Dáár woont de Heere, en dáár wordt Zijn heil verkregen'.

Wat een rijkdom en onderwijs ligt er in Zondag 1! Christus vergadert Zijn gemeente niet op goed geluk of in willekeur, maar Hij doet het naar het welbehagen van Zijn Vader, naar het vastgemaakt bestek dat in eeuwigheid zal rijzen. De leer van de dubbele predestinatie is vandaag nog net zo actueel als 400 of 500 jaar geleden. Het is de leer waardoor God op het hoogst verheerlijkt en de mens op het diepst vernederd wordt.

Inderdaad, 'er wordt zonder ons over ons beslist'. Dat roept ergernis op. Het is een dwaasheid voor de natuurlijke mens en een aanstoot voor de godsdienstige mens, maar het is tot verheerlijking van God in Zijn recht en

genade. En het is tot troost van hen die zichzelf enigszins hebben leren kennen. Het verkiezend welbehagen van God de Vader is het hart van de kerk. Wij geloven niet in een vrije wil, maar in iets beters: met de kerk van de reformatie geloven wij – op grond van de Schrift – in vrije gunst die eeuwig God bewoog!

Dat was ook de taal van Kohlbrugge. Hij schrijft: 'De duivel houdt staande dat de mens een vrije wil heeft en dat hij, als hij maar wil, zich wel kan bekeren en zalig worden. Doch dat doet hij om God Zijn genade te ontnemen, opdat het geen vrije ontferming zou zijn. En ik zou nog zeggen, de duivel heeft gelijk: gij kunt, maar wilt gij? Ik heb nog nooit iemand gezien die verder gekomen was met zijn vrije wil dan dat hij de schapen van de Heere Jezus doodde uit haat tegen de vrije genade'.

Op dezelfde pagina zegt de prediker uit Elberfeld over Gods Kerk: 'Deze gemeente vergadert de Heere Jezus Christus, de Zone Gods voor Zich. Hij is de Koning. De Vader heeft deze Hem gegeven. Hij zal veel volk hebben. Zo gaat Hij dan in de strikken des duivels en in de kuil des doods en in de afgrond der hel en in de kerker der wereld, en rukt de gevegenen des Vaders uit door Zijn machtige boodschap'.

Laten we vasthouden aan deze machtige boodschap en haar verbreiden waar we maar kunnen. Van nature zijn we allen vijanden van deze waarheid. Het is alleen genade als – in de weg van waarachtige bekering – het anders mocht worden. Dan heeft God onderscheid gemaakt waar het niet is. En dan verdient Hij alle lof en eer!

Het belang van de zuivere leer

Dat brengt ons tot het vijfde punt dat opvalt in Zondag 21: het belang van de zuivere leer. We lezen immers dat de Zoon van God Zich een gemeente vergadert, beschermt en onderhoudt 'in enigheid des waren geloofs'.

Spreken over het ware geloof roept vervreemding en ergernis op in een tijd waarin gezegd wordt dat we 'niet exclusief maar inclusief' moeten denken (om het eens uit te drukken met de woorden van een remonstrantse predikant die onlangs op de zogenoemde Nationale Synode te Dordrecht binnenstapte met de woorden: 'We zijn weer terug!'). Toch laat de geschiedenis zien dat een kerk die niet vasthoudt aan het onwankelbare fundament van Gods Woord gedoemd is te verdwijnen. We moeten zo eerlijk

zijn dat ook tegen onszelf te zeggen. Dr. Michael Horton onderstreept het belang van dit alles in een boek dat als titel draagt "A Faith Worth Teaching – The Heidelberg Catechism's Enduring Heritage" (Grand Rapids, 2013). In zijn bijdrage zoekt hij het gesprek met hen die niet zozeer overhellen naar de vrijzinnigheid, maar die alle nadruk leggen op de kerk als een missionaire beweging en een gemeenschap die zich onvoorwaardelijk inzet voor de noden van de mensen om zich heen. Horton ontkent niet dat zending, evangelisatie en diaconaal werk behoren tot de kerntaken van de kerk, maar, zegt hij: 'Het is juist vanwege deze op het Evangelie gerichte basis van de leer der kerk zo belangrijk de kentekenen van de kerk helder aan te geven en dit te doen aan de hand van prediking, sacramenten en kerkelijke tucht. Als het goed is, is de kerk allereerst 'een plaats waar bepaalde din-

gen gebeuren' en niet 'een gemeenschap die bepaalde dingen doet'.

Het laatste model zou in feite de bron ondermijnen van waaruit de missie van de kerk wordt gevoed. Onze werken zouden dan op een hoger plan komen te staan dan Gods werken tot zaligheid. Voordat mensen kunnen handelen, moeten zij eerst ontvangen. Als de kerk niet allereerst een plaats is waar christenen worden gevormd, kan zij ook geen gemeenschap zijn van mensen die getuigen en dienen. De rust gaat vooraf aan het werk. Rechtaardiging gaat vooraf aan heiliging'.

Kortom, het gaat - ook - om het belang van de zuivere leer. Daar wijst ook Kohlbrugge op, zoals we in een afsluitend artikel hopen te zien.

(wordt vervolgd)

Krabbendijke, ds. C. Sonneveld

Pro Lectori te Masum, dhr. G. Jongsma: F. Elgersma/ De rijke Geveer: Vertoond in de belofte van de Heere Jezus Christus aan de boetvaardige moordenaar. Predicatie over het tweede kruiswoord.

Stichting Het Braambos te Alblasser-dam, via Mevr. Heuvelman: J.C. Philpot / Afscheiding en Raadgevingen: Afscheiding van de Kerk van Engeland & Beantwoording van vragen in The Gospel Standard. J.C. Philpot, J. Kershaw, J. Mackenzie, L. Goodwin, W. Gadsby, R. Link, E. Feazey / Nagelaten Brokken, deel 1 t/m 8.

Deputaatschap voor Israël, via ds. W. Silfhout: Matth. Henry / Commentaar Johannes Evangelie (Hebreeuws).

Giften zijn nog steeds zeer welkom. Financiële bijdragen hebben wij via **NL10INGB0003372627** ontvangen van: J.V.+16 te Benthuizen/ J.P./ J.V. te Gorinchem/ H.S. te A.(2x)/ Ouderen te Enkhuizen/ Mann.ver. te Dordrecht/ M.A. de K. te B. (2x)/ D.Z. te M./ L.A. B. te N.(2x)/ Commissie Genemuiden/ J.v.B. te D./ U. te A./ H.G.d.P. te D./ J.J. B. te S./ A.B. te G./ Vrouw.ver. te Stolwijk/ J.E. W. te S./ Vrouw. ver. Leerdam/ M.F. te V./ J.B. te K./ G.G. te Wageningen/ Vrouw.ver. te Middelharnis/ G.B. te A./ M. F. te M./ E. V. te G./ N.N. te M./ J.V. te Kruiningen/ Vrouw.ver. Nw.-Beijerland / P.M. te O./ D.H./ N.B.d.L. te Y./ J.N. te O.B./ D. S. te S./ J. M. te B./ J.v.G. te C.

Daarnaast kwamen er mooie opbrengsten van collecten binnen, vanuit Emmeloord, Rotterdam- IJsselmonde (kerkenraad en v.v. Tryfosa), Enkhuizen i.c.m. Andijk door een lezing van dhr. J. Mastenbroek. En vanuit Kortgene en Poortvliet door lezingen van toenmalige student en nu ds. S.W. Janse.

Schenkingen van gebr. boeken: / B. te N./ Fam. L. te H.I.A./ H. te H./ J.M. te G./ Fam. Z. te K./ Bibliotheek GG Vlaardingenvia A.B./ J.T. te T. via stud. P.D. de Haan/ v.D. te W./ Fam. v.L. te M. via ds. C. Sonneveld/ W.v.D./ J.L. te W. en A.B. te W. via ds. M. Karens/ J.J.V. te R./ Fam. O. te Z. via ds. R.A.M. Visser/ Mevr. G. te K./ W.N. te R./ Kerkenraad GG Enkhuizen-Andijk/ uit nalatenschap van A. v.H.-S. via Fam. V./ Fam. W.J.K.D. te C./ M.-d.B. te K./ Dhr. H. via ds. L. Blok/ Fam. V. te G./ Kerkenraad GG Utrecht/ N.N. (2800 boeken !)/ Mevr. E. te M. via Mevr. M./ Mevr. v.G. te D. via Fam. H. en Mevr. M./ Mevr. V. via S./ Dhr. H. te R./ K. te B./ Fam. O. te G./ W.J.S. te R./ N.N. te Y. via L.J.G./ Fam. D. te R./ uit nalatenschap van Mevr. K. via Mevr. M. te S./ koster M.G. te Z./ Fa. D. te S./ v't.H. te R./ Fam. B. te L. via ds. J. van Rijswijk.

Met een hartelijke groet vanuit de bibliotheek,

Rotterdam

M. Bal

Uit de bibliotheek

Een verstandig mens verwacht niet, dat zijn tuin hem elk jaar groente verschaft, als hij de bodem niet bemest; hij verwacht niet, dat een locomotief rijdt zonder brandstof... Laat men dan ook geen leerzame preken verwachten van mensen, die buiten de schatkamer van de wetenschap gesloten worden, doordat ze zich geen boeken kunnen aanschaffen. (Citaat: Pastorale adviezen / C.H. Spurgeon)

De bibliotheek is gevestigd in de theologische school aan de Boezemsingel.

Laten we daarom via de bibliotheek zorgen dat de aankomende predikanten voldoende boeken als naslagwerk krijgen. Gelukkig zijn er in het land die daaraan meewerken.

Nieuwe uitgaven ontvingen wij van:

Uitgeverij Lectori Salutem, uit handen van de auteur: Ds. J. Mijnders / Het kroningsfeest van Koning Jezus : tijdpreek n.a.v. bekendmaking van de abdicatie van Hare Majesteit Koningin Beatrix en de inhuldiging van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Willem-Alexander als Koning, n.a.v. Hebr. 2:9a.

Uitgever **J.P. Sinke**, tevens auteur: Predik het Woord: Korte levensschets van ds. W. Hage (1912-2003).

Landelijke Stichting ter bevordering v.d. Staatkundig Gereformeerde beginselen: Ds. G.H. Kersten, ds. P. Zandt en C.N. van Dis. sr. / De godsdienstvrijheid veroordeeld op grond van Gods Woord en artikel 36 v.d. Ned. Geloofsbelijdenis tegen prof. Dr. H. Visscher.

Groen te Heerenveen, i.o.v. de auteur: John Exalto/ Wordt een heer! : Kweekschool De Driestar en de emancipatie van de bevindelijk gereformeerden.

Uitgeverij de Banier, i.o.v. de auteur L. Vogelaar/ Op de bres voor Nieuw-Guinea.

Boekaankondigingen

"Dagboekkalender 2014" resp. "Dagboekkalender 2014 grote letter"; diverse predikanten; ISBN resp. 978 90 336 02443 en 978 90 336 34680; € 11,95 resp. € 13,95.

Deze Dagboekkalender is een dagboek en een kalender tegelijk. Voor elke dag is er een korte meditatie naar aanleiding van een Bijbelgedeelte. Deze meditaties zijn van de hand van 52 predikanten uit diverse kerkgenootschappen, namelijk de Chr. Geref. Kerken, de Geref. Gemeenten, de Hersteld. Herv. Kerk en de Oud Geref. Gemeenten.

Per dag vindt u bovendien alle gegevens over de datum met de zon- en maanstanden.

In eerstgenoemd dagboek staan diverse verhalen en gedichten.

In het dagboek in grote letter zijn geen verhalen en gedichten opgenomen.

"De zeven fiolen", ds. W. Visscher; ISBN 978 90 336 05215; 137 pag.; € 15,90.

In deze prekenbundel wordt op eenvoudige wijze de boodschap van het boek Openbaring uitgelegd en toegepast. De overdenkingen zijn zowel geschikt voor persoonlijk gebruik als voor leesdiensten. Eerder verschenen in deze serie: 1. De zeven engelen en 2. De zeven bazuinen.

"Hij weet raad", M.A. Groeneweg-de Reuver; ISBN 978 90 336 04041; 56 pag.; € 4,95.

In deze elfde gedichtenbundel van mw. Groeneweg wordt onder woorden gebracht wat er in het hart kan omgaan. Niet alleen in dagen van zorg of verdriet, maar ook in dagen van vreugde en blijdschap. Allerlei thema's komen aan de orde, ook de heilsfeiten.

"Een bijzonder Kerstwonder, Marjanne Hendriksen; ISBN 978 90 336 06502; 101 pag.; € 4,95.

Een zendingverhaal voor jongens en meisjes van 8 jaar en ouder.

"Op reis naar het Beloofde Land", Sander Smits; ISBN 978 90 336 99986; 113 pag.; € 14,95.

Dit Bijbels weekboek is geschreven voor kinderen van 8 jaar en ouder. Na ieder

stukje staat een aantal vragen. Ook zijn aan elk stukje een of meer berijmde psalmen toegevoegd.

"Tes wil geen bril", Linda Bikker; ISBN 978 90 33608568; 31 pag.; € 8,95.

Een lees- en voorleesboek, geheel in kleur, voor kleuters en jongens en meisjes uit groep 3 en 4 van de basisschool.

"Freek en Gerdien", Jannnie Koetsier-Schokker; ISBN 978 90 336 08698; 125 pag.; € 8,50.

Dit leesboek is deel 5 van de serie "Freek en Gerdien". De doelgroep hiervan is: jongens en meisjes van 8 jaar en ouder.

"Rianne en Joanne", Jannie Koetsier-Schokker; ISBN 978 90 336 99948; 463 pag.; € 16,95.

Deze omnibus, die vijf titels bevat, heeft als doelgroep: jongens en meisjes van 8 jaar en ouder.

"Koning Josia", Jolanda en Noreen Dijkmeijer (tekst) en Willeke Brouwer (tekeningen); uitg. de Banier - Apeldoorn; ISBN 978 90 336 99979; 19 pag.; € 7,95.

Dit Bijbels prentenboek is het vierde deel van de peuterserie "Verhalen voor jou". Uitvoering: kartonboekje.

"Samen sterk", Janwillem Blijdorp; ISBN 978 90 336 34611; 189 pag.; € 9,95.

Dit leesboek is het vierde deel van de serie "Groep 8 beleeft altijd wat". Het is geschikt voor jongens en meisjes van 10 jaar en ouder.

"Psalmen", dr. Jochem Douma. Uitg. Brevier - Kampen; ISBN 978-94-91583-25-4; 348; € 29,90.

Dit boek bevat een commentaar op Psalm 1 t/m 41. Elk dezer psalmen wordt vers voor vers uitgelegd, waarna een centraal thema behandeld wordt. Ook worden hierin verbanden gelegd met het Nieuwe Testament en lijnen getrokken naar vandaag. De geloofsbeleving is anders dan de onze.

Van alle hierboven genoemde boeken, met uitzondering van het laatste aangekondigde boek, is de Banier te Apeldoorn uitgever.

BOEKENNIUWS

"Het boek dat spreken kan", A. Vogelaar-van Amersfoort; uitg. Gebr. Koster, Barneveld; ISBN 978-90-5551-7000-8; 146 blz.; € 14,90.

'De mensen hoeven geen water te halen. Ze draaien aan een glimmend, hard ding en ze laten er warm of koud water uit stromen. Als het donker is en als ze licht willen hebben, draaien ze weer ergens anders aan. Dan wordt het nog lichter dan als wij allemaal een fakkel aan zouden steken. Het lijkt dan net of er een zon begint te schijnen. En verder... vuur maken is erg moeilijk. Dat weten we allemaal. De goden hebben onze vaders geleerd hoe dat moet. Maar de witte mensen hebben het vuur in een klein doosje. Met een heel klein stokje kunnen ze het er uithalen...'

Wie denkt in dit boek met drieënvijftig verhalen uit Papua en Nigeria, een beeld te krijgen van het hedendaagse zendingswerk vergist zich. Wie wil weten hoe het zendingswerk zo'n halve eeuw geleden beleefd werd, komt wél aan zijn trekken. Door het lezen van de spannende verhalen krijgt de lezer een goede indruk.

Duidelijk wordt de strijd getekend tussen het werk van de Heere en de tegenwerking van de duivel. Invloeden van boze geesten, tovenaars, heerszuchtige dorpshoofden en vreselijke ziekten, krijgen in bijna elk verhaal een wonderlijke wending. De vraag is of de lezer hierdoor niet een té romantisch beeld van het zendingswerk krijgt.

Het veelvuldig gebruik van stereotypen versterken dit beeld. Zoals de witte man

en de witte zuster, die altijd de hoofdrol spelen. Vanuit hun perspectief is dit boek dan ook minstens zo geschikt voor volwassenen als voor kinderen.

Onderwijsgeveden kunnen dit boek gebruiken als bronnenboek voor hun zendingsverhalen. Met de aantekening dat een gesprekje met de kinderen daarbij nuttig zou zijn, om duidelijk te maken dat er in het zendingswerk ondertussen veel veranderd is. Zoals de mobiele telefoons in de bush van Nigeria, en de veranderde rol van de zendeling, die nu veel minder de centrale rol speelt.

Ook ouders die de verhalen voorlezen zullen bovengenoemde in gedachten moeten houden. Maar ondanks dat is het boek zeker een aanrader.

Kinderen zullen door de verhalen aangesproken worden. Want de schrijfster slaagt er in om de liefde tot God en de verkondiging van Zijn Woord in warme woorden te schilderen. Het zou nog een verlangen kunnen opwekken om in Zijn dienst werkzaam te zijn!

De subtiele en realistische tekeningen bij de verhalen maken deze uitgave tot een mooi aantrekkelijk geheel.

Als u dit boek rechtstreeks bij de ZGG bestelt, komt 40% van de opbrengst ten goede van de zending en worden geen portokosten in rekening gebracht. Bestelmogelijkheid: tel. 0348-489950 of mail zgg@cbgg.nl

Doetinchem, G. Wassink-van 't Verlaat

"Want Gij zijt mij een Toevlucht geweest", ds. C. Smits; uitg. De Banier, Apeldoorn; ISBN 978 90 336 34345; 124 blz.; € 12.95.

Ds. C. Smits (1898-1994) was bijna 40 jaar predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerken. De langste tijd daarvan stond hij in Sliedrecht. In 1971 ging hij over naar de Oud Gereformeerde Gemeenten.

Deze uitgave bevat een vijftal preken over verschillende psalmen. De eerste preek is een nieuwjaarspreek. Op de achterkant wordt vermeld dat deze uitgave deel 1 betreft van de serie "Nalezing". Wellicht zullen er dus meerdere deeltjes volgen.

In deze preken vinden we geen geleerde verhandelingen, maar praktische zielsbevinding. Het arme zondaarsleven komt

er op heldere wijze in naar voren. Maar ook wie de Heere in Christus is en blijft voor deze arme zondaren. Alle eigengerechtigheid wordt er in afgesneden, alle vleselijke en vrome godsdienst wordt als tekort aangewezen. Deze eenvoudige prediker wees de Borg aan als de enige grond van zaligheid, voor een volk, dat in zichzelf ellendig en arm blijft.

De eeuwige trouw van de Zaligmaker voor een ontrouw volk schittert er in uit. 'Hij wist voor wie Hij Borg geworden is, voor de tijden der eeuwen', zo lezen we. Met hun rechtvaardigmaking blijven Gods kinderen dwaze, aan het stof gekluisterde ellendigen, een goddeloos volk in de inleving, dat enkel van genade moet leven. Die goddeloosheid geeft wel bittere smart, maar ook een uitzienend leven naar de volle verlossing. Door hun ellendigheid leren ze niet alleen een Borg, maar ook een Voorbidder benodigen. Hun vruchten liggen buiten hen, in hun vruchtdragend Hoofd. Op deze wijze tekent ds. Smits het leven van de Kerk. Op bladzijde 46 wordt uit de "Christenreize" van Bunyan een passage aangehaald, die niet goed is weergegeven. Het gaat in deze passage uit de "Christenreize" niet over de betoverde grond, maar over de weide der bekoring, waar de pelgrims "Jdel-Zelfvertrouwen" volgen. Het is mijns inziens beter in zo'n geval een aanpassing te maken op de gesproken tekst.

Het boekje is verder keurig verzorgd en eenvoudig vorm gegeven. Van harte aanbevolen.

Stolwijk, ds. G. Hoogerland

"Als een kind - kinderwerk in de praktijk", Steven Middelkoop; uitg. de Banier, Apeldoorn; ISBN 978 90 336 34581; 135 pag.; € 9,95.

Het boekje "Als een kind" heeft als ondertitel: "kinderwerk in de praktijk". Dit geeft aan dat dit boekje in eerste instantie geschreven is voor leidinggeveden, die verbonden zijn met het kinderwerk in de gemeente.

Dat zal in veel gevallen het verenigingsleven zijn. De schrijver, de heer S. Middelkoop, weet waar hij over praat. Hij werkt als jeugdwerkadviseur bij de Hersteld Hervormde Jongeren Organisatie.

De hoofdstukken gaan over: Kind, voor een eeuwigheid geschapen, doel en be-

leid, inhoudelijke voorbereiding, praktische voorbereiding, clubavond in orde, contact met ieder kind en meelevend. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een aantal persoonlijke vragen en gespreksvragen. Het boekje sluit af met een literatuurlijst.

De heer Middelkoop is erin geslaagd om een boekje te schrijven over alles wat op de vereniging kan gebeuren. Hij begint met het feit dat de kinderen dood zijn in zonden en misdaden en daarom gewezen moeten worden op de Zaligmaker. Hij wijst erop dat de kinderen recht hebben op levende richtingwijzers. Daarom is kinderwerk van levensbelang. Het gaat om de eeuwige toekomst van de kinderen.

Middelkoop beschrijft de ontwikkeling van de kinderen van 4 tot 12 jaar. Hij doet een opmerkelijke uitspraak: 'Het kinderwerk binnen de kerkelijke gemeente is geen vrijblijvend knutselparadijs. Integendeel, het is de werkplaats van de Heilige Geest'. Hij zegt vervolgens: 'Zowel bij inspannende als bij ontspannende activiteiten moet alles erop gericht zijn dat kinderen de Heere leren kennen'.

De schrijver wijst op de verantwoordelijkheid van de kerkenraad. De kerkenraad geeft vanuit zijn ambtelijke verantwoordelijkheid sturing aan het jeugdwerk. Dat kan op theologisch gebied zijn en op beleidsmatig gebied. Kerkelijk jeugdwerk heeft twee taken: Bijbelse toerusting en ontspanning en groepsbinding. Hij spreekt over de keuze voor leidinggeveden, het samen leiding te geven aan het jeugdwerk. Hij geeft belangrijke tips: een duidelijke jaaragenda opstellen. Er moet een goede kernboodschap geformuleerd worden. Bezinning en ontspanning moeten met elkaar in evenwicht zijn. Het kan dus niet zo zijn dat de ontspanning een te grote plaats krijgt. Iedere leidinggevende heeft zijn eigen kwaliteiten. Het is belangrijk om daar rekening mee te houden en elkaar daarin te versterken. De schrijver wijst op het belang van orde en regels. Regels hebben een positief doel, zegt hij. Regels kunnen zorgen voor eerbied tijdens het zingen, lezen en gebed.

De zeven hoofdstukken worden afgesloten met vragen voor de lezer en gespreksvragen. Voor leidinggeveden in het jeugdwerk kan dit boekje helpen om het doel voor ogen te houden en het kinderwerk gestalte te geven, zoals dit ook in Psalm 78 beschreven staat. Ook voor kerkenraden kan dit boekje helpen om leiding te geven aan het jeugdwerk in de gemeente.

Veenendaal,

D. van Wijngaarden

Van het curatorium

De curatoren van onze Theologische School, in vergadering bijeen op dinsdag 26 november 2013, kunnen u tot hun blijdschap het volgende meedelen.

Na het gehouden examen is met ingang van maandag 6 januari 2014 voor de gemeenten beroepbaar gesteld:

Kandidaat P.G. Heijkamp Sluiterweg 10 8075 BC Elspeet

De HEERE verlene onze broeder de hulp en de leiding van de Heilige Geest.

Hij Zelf mocht hem, uit de beroepen die zullen worden uitgebracht, in Zijn gunst een gemeente aanwijzen. De grote Zender, Die in Zijn goedheid nog verkondigers van de blijde Boodschap zendt tot wie Hij wil en wanneer Hij wil, schenke hem een gemeente.

Een plaats waar hij in diepe afhankelijkheid van de Koning van de Kerk naar de begeerte van zijn hart het ambtelijke werk mag verrichten. 'Hij Die u roept, is getrouwd, Die het ook doen zal' (1 Thess. 5:24).

Namens het curatorium,
Ds. J.J. van Ekeveld, voorzitter
Ds. M. Karens, secretaris

hun hart mogen uitstorten voor Zijn aangezicht. Ja, die op goede gronden mogen belijden: God is ons een Toevlucht.

Genemuiden, ds. C. Hogchem

■ AFSCHEID DS. D.W. TUINIER VAN AAGTEKERKE

De tekstwoorden in de dienst op 20 november 2013 t.g.v. het afscheid van onze dominee D.W. Tuinier waren genomen uit het boek Deuteronomium, het 30^e hoofdstuk, de verzen 19 en 20. Het zijn afscheidswaarden van Mozes tot het volk Israël. *'Ik neem heden tegen ulieden tot getuigen de hemel en de aarde; het leven en de dood heb ik u voorgesteld, de zegen en de vloek. Kies dan het leven, opdat gij leeft, gij en uw zaad, liefhebbende de HEERE uw God, Zijner stem gehoorzaam zijnde en Hem aanhangende, want Hij is uw Leven en de Lengte uwer dagen; opdat gij blijft in het land, dat de HEERE uw vaders, Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft hun te zullen geven.'*

Onder de tekst en boven de preek stond: Mozes neemt afscheid van het volk. Zijn afscheid is: 1. Ernstig (19a); 2. Vermanend (19b); 3. Liefdevol nodigend (19c, 20).

1. Mozes, de knecht des Heeren, de leider van het volk Israël, de middelaar van het Oude Testament, is 120 jaar oud en dichtbij het beloofde land. Toch zal hij daarin niet komen, door zijn eigen schuld. Hij is ongehoorzaam geweest aan de Heere. Wat een wonder, dat hij ondanks dat een rijk vooruitzicht mag hebben: eeuwig bij de Heere te zijn! Mozes spreekt het volk toe, hij houdt zijn afscheidspreek. De kern daarvan vinden we in vers 16. Gods eer is op zijn hart gebonden, de zielen wegen, de liefde dringt! Mozes is doordrongen van de ernst van de zaak: het bloed zal van zijn hand geëist worden... Daarom roept hij God, de engelen in de hemel en ook het hele volk tot getuige.
2. Mozes spreekt over leven en dood, zegen en vloek. Hij noemt het positieve eerst. Dat heeft hij voorgesteld, voorgespiegeld. Het leven is in Hem, de dood in onszelf. De zegen komt bij de Heere vandaan. Zoals de schoolkinderen de vorige dag toezongen: 'Dat 's HEEREN zegen op u daal...' In kerk en school moeten we spreken met twee woorden. Zoals Paulus: 'Wij dan wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof...' En: 'De liefde van Christus dringt ons'. Het liefste werk is: bruidswerver voor Christus te zijn. Om de drie stukken, de twee wegen en de ene Naam ruim te verkondigen.

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Oostkapelle:

ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;

Te Ridderkerk-Slikkerveer:

ds. W. Visscher te Amersfoort;

Te Rock Valley (Iowa, VS):

ds. A. Verschuure te Scherpenzeel (Gld);

Te Vlaardingen:

ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;

Te Westkapelle:

ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid.

BEDANKT

Voor Borssele:

ds. K. Boeder te Terwolde-De Vecht;

Voor Emmeloord:

ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;

Voor Ouddorp:

ds. G.J.N. Moens te Meliskerke.

■ IN MEMORIAM MEVR.

G.M. VENEMA-KUPERUS (89)

Op 27 november overleed te Lunteren in de ouderdom van 89 jaar mevr. G. Venema-Kuperus, weduwe van ds. E. Venema.

Gedurende de vele jaren dat haar man in het midden van onze gemeenten het Woord mocht uitdragen, was zij hem tot grote steun. In 2003 werd hij van haar zijde weggenomen. Groot was het verlies en moeilijk de laatste jaren van toenemende zwakheden. Maar te midden van al die droefheid en wederwaardigheden betoonde de Heere van haar af te weten. Wonderlijk waren de onderwijzingen die zij ontving over de vertroosting Israëls. Hij begreep wat mensen niet begrijpen en handelde met haar naar wijsheid en welbehagen.

Hem is ook bekend wat het verlies van deze geliefde en zorgzame moeder en (over)grootmoeder betekent voor de achtergebleven dochter, haar man en de kleinkinderen. Het ouderlijke huis is er niet meer en liefdevolle zorg kan aan moeder niet meer bewezen worden. Maar Hij zij hen nabij, zoals Hij dat alleen maar kan. In het bijzonder als de gedachten zich vermeerderen en droefheid de harten vervult. Het mocht uitdrijven naar de Heere, Wiens genade nooit vermindert. Welgelukzalig immers zijn zij die

3. Mozes' hart brandt van liefde. Hij roept het uit: 'Kies toch het leven met de Heere, het eeuwige leven. Gij en uw zaad', de kinderen horen er ook bij! (Groot)ouders, besef uw verantwoordelijkheid! 'Zijn trouw rust zelfs op het late nageslacht...' In vers 20 zegt Mozes: 'Want Hij is uw leven.' Tegenover leven staat de dood. Daar hebben wij in het paradijs voor gekozen. Wat een wonder, dat de Heere nog geen afscheid van ons genomen heeft. Mozes noemt drie dingen: Hem liefhebende, Zijn stem gehoorzaam zijnde, Hem aanhangende. Dat is een doorgaande zaak. Ook wijst Mozes op de belofte aan Abraham, Izak en Jakob. Het gaat uiteindelijk om de komst van Gods Zoon om te zoeken en zalig te maken dat verloren is.

Nadat ds. Tuinier enkele dankwoorden uitgesproken heeft, spreekt ds. De Heer hem toe namens de classis Walcheren. Hij wijst op de vraag in Jes. 53:1 en het antwoord in Jes. 55:10 en 11. Burgemeester Van der Zwaag voert het woord namens de burgerlijke gemeente Veere. Ouderling Sinke bedankt ds. Tuinier namens kerkenraad en gemeente. Hij staat stil bij de woorden uit Joh. 1:6: 'Er was een mens van God gezond...' Tenslotte zingt de gemeente ds. Tuinier staande Psalm 62:1 en 4 toe. Daarna spreekt ds. Tuinier voor de laatste keer als eigen herder en leraar de zegenbede uit over de gemeente van Aagtekerke.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Aagtekerke

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS GOUDA 4 OKTOBER 2013

Namens de roepende kerk van Scheveningen opent ds. G. Hoogerland de vergadering met Schriftlezing en gebed. Hij memoreert o.a. het volgende:

Overlijden:

Naaldwijk: oud-ouderling M. Lock op 13 mei 2013 op de leeftijd van 74 jaar.
Mevr. E.I.I. Elshout-Melzian, haar man heeft in deze classis gearbeid.

Herdenking:

Berkenwoude herdacht het 100-jarig bestaan.

Ambtsjubilea:

Gouda:

- Ouderling J. de Groot 30 jaar ouderling.
- Ouderling J. Mastenbroek 25 jaar ambtsdrager; 9½ jaar diaken en daarna ouderling.
- Diaken T. Drost 12½ jaar diaken.
- Ouderling C. Dubbeld 12½ jaar ouder-

ling; ruim 7 jaar in Kootwijkerbroek en ruim 5 jaar te Gouda.

Koninklijke onderscheiding:

Gouda: op 26 april 2013 de heer M. Houtman, Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Ds. Hoogerland spreekt een openingswoord naar aanleiding van Johannes 17 vers 1 tot 3.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses: ds. G.W.S. Mulder, assessoren: ds. W. Harinck en ds. G. Clements, quaestor: oud. G.M. van Winkelen en scriba: oud. J. Bloemendaal.

Jaarverslag 2012 van het Inloophuis "Het Kompas" in Den Haag.

Het maaltijdproject mag in het kerkgebouw van Den Haag blijven plaatsvinden. De vrouwenmiddagen lopen goed. De centrale verwarming is inmiddels aangelegd en het pand is opgeknapt.

Het hanteren van de leeftijdsgrens van zeventig jaar voor vrijwilligers geeft vragen uit de vergadering, enerzijds omdat er vitale ouderen zijn en anderzijds het dreigende tekort aan vrijwilligers mede door de maatschappelijke ontwikkeling. De coördinator, diaken Tuinstra, antwoordt dat de praktijk leert dat er rond de zeventig jaar toch wel een grens bereikt wordt, waarbij de meeste vrijwilligers willen stoppen, omdat dit werk de nodige energie vraagt. Er is behoefte aan jongere vrijwilligers.

Er bezoeken gemiddeld op 40-50 personen per week het inloophuis. Bij het kinderwerk komen er de laatste tijd meer kinderen en ook dit is een contactmoment met de ouders.

Omdat er de laatste vier keer maar één bezoeker geweest is stelt de classicale evangelisatiecommissie voor deze zondagse bijeenkomsten vooralsnog op te schorten.

De coördinator van het inloophuis licht toe, dat er wel verschillende mensen geweest zijn, maar slechts één keer. Ook zijn er die wel belangstelling hebben, maar niet kunnen komen; er zijn ook bezoekers van het inloophuis die zelf naar een zondagse samenkomst gaan en er zijn er binnen de doelgroep die wel naar de inloop komen, maar geen interesse tonen voor deze zondagse bijeenkomsten. De coördinator benadrukt dat wij nu geen punt zetten, maar een komma om te zien hoe wij verder kunnen gaan. Verschillende afgevaardigden vinden het jammer dat tot dit voorstel gekomen moet worden.

Het Kompas staat in een andere buurt en heeft een ander publiek dan het inloophuis in Rotterdam. Dus een onderlinge vergelijking is daarom niet goed mogelijk, aldus de coördinator.

De preses geeft aan hoe kwetsbaar dit begin is; anderzijds moet er draagvlak zijn om het te kunnen voortzetten. Hij constateert dat het voorstel om voorlopig de bijeenkomsten op te schorten aanvaard is. Hij dankt namens de classis de broeders die deze bijeenkomsten verzorgd hebben.

Het jaarverslag commissie aangepaste catechisatie 2012 wordt aanvaard.

De preses spreekt zijn hartelijke dank uit aan de commissie en aan ouderling G. de Vos, die catechetisch onderwijs geeft.

Boskoop biedt iedere classisgemeente het herdenkingsboek "de HEERE regeert" aan.

Als roepende kerk wordt Stolwijk aangevraagd. De reguliere voorjaarsvergadering is op 7 februari 2014; aanvang 19.15 uur te Zoetermeer.

Ouderling D.J. Doorn van Scheveningen beëindigt de vergadering op de gebruikelijke wijze.

J. Bloemendaal, scriba

BERICHTEN

■ ORGELSPEELDAG IN PUTTERSHOEK

Orgelspeeldag op **zaterdag 7 december**, van 10.00-17.00 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Puttershoek, Sportlaan 2a. Belangstellenden die op het onlangs in

gebruik genomen Flentrop-orgel willen spelen, wordt daartoe gelegenheid geboden. Iedere aanmelder krijgt een half uur speeltijd.

U kunt zich aanmelden bij Ewoud Monster, e-mail: fammonster@filtnet.nl, tel. 078 676 4137.

■ ZANGAVONDEN

Beekbergen

Kerstconcert op **zaterdag 21 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Oude Kerk te Beekbergen, m.m.v. het mannenkoor Jubilate Deo uit Apeldoorn en enkele instrumentalisten. Aanvang samenzang: 19.15 uur. o.l.v. Roelof van Middendorp.

Epe

Kerstconcert op **zaterdag 14 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Grote Kerk in Epe, met medewerking van o.a. het mannenkoor Jubilate Deo uit Apeldoorn.

's-Gravensande

Kerstavond met muziek, zang en gedichten op **vrijdag 13 december**, aanvang 19.30 uur, in de Westerkerk, Obrechtlaan 21, 's-Gravensande. Meditatie door ds. G.J. van Aalst. Collecte voor Bijzondere Noden (hulp Filipijnen).

Kruiningen

Adventsangavond op **zaterdag 14 december**, aanvang 19.30 uur, in de Johanneskerk te Kruiningen, m.m.v. het Sint Annalands mannenkoor D.E.V., het jeugdkoor en meisjeskoor Mattithja en het gemengd koor Sursum Corda uit Krabbendijke en enkele instrumentalisten. Algehele leiding: student J. de Kok. Collecte voor de Theologische School.

Ridderkerk

Kerstangavond op **zaterdag 7 december**, aanvang 19.30 uur, in de Bethelkerk te Ridderkerk, Anjerstraat 2, m.m.v. de Ridderkerkse koren: jongerenkoor Laudate Deum, Ridderkerks Mannenkoor en het kinderkoor Comt nu met Sangh. Algehele leiding en meditatie: ds. G. Pater. Appelwoord door dhr. D. Harkes van het Deputaatschap Bijbelverspreiding. Collecte voor dit deputaatschap.

Rotterdam

Eindejaarsconcert op **vrijdag 27 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Doelen te Rotterdam, m.m.v. het Dirkslands mannenkoor, mannenkoor David, mannenkoor Tehillim uit Dordrecht, het Korndijks mannenkoor, het Hollands jongerenkoor en verschillende instrumentalisten. Leiding en meditatie: ds. A.T. Huijser. Collecte voor de JBGG. Kaarten reserveren via: www.dedoelen.nl

Waarde

Kerstconcert op **zaterdag 7 december** aanvang 19.45 uur in de Adullamkerk van de Geref. Gemeente te Waarde, met medewerking van o.a. het gemengd koor Praise the Lord en enkele instrumentalisten. Opening en sluiting: een lid van de ker-

kenraad van de plaatselijke Geref. Gemeente.

Yerseke

Adventsangavond op **zaterdag 14 december**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Yerseke, Oude Boogaert 2, m.m.v. het gemengd koor Yerseke, orgel Pieter Heykoop, het mannenkoor Ethan, orgel Cees v.d. Hart, het jeugdkoor David en orgel Jacco Goud. Opening en sluiting: ds. C. van Krimpen. Collecte voor de kerkbouw.

Zeist

Kerstangavond op **zaterdag 14 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Rehobothkerk van de Geref. Gemeente te Zeist, Joubertlaan 5 (hoek Bergweg), m.m.v.

het gemengd koor Sursum Corda en het jeugdkoor de Rehobothzangers uit Zeist, het gemengd koor Opent uwe mond uit Scherpenzeel en enkele instrumentalisten.

Opening en meditatie: ds. J.J. van Eckeveld; sluiting: dhr. A. v.d. Berg.

Collecte voor de plaatselijke evangelisatie.

Zoetermeer

Kerstangavond op **zaterdag 21 december**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente van Zoetermeer, Zwaardslotseweg 44, hoek Europaweg, m.m.v. het mannenkoor 'Ethan' uit Yerseke en organist Cees v.d. Hart. Collecte t.b.v. Het inloophuis Het Kompas te Den Haag.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 8 DECEMBER 2013

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 9.00 en 14.30 uur stud. P.D. den Haan; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 10.00 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. M. Joosse; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 18.30 uur stud. W.A. Zondag; Apeldoorn 17.00 uur (H.D.) ds. J.S. van der Net; Arnhem 15.00 uur ds. A. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 10.00 uur ds. J.S. van der Net; Benthuizen 15.30 uur ds. A.J. de Waard; Berkenwoude 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Bodegraven 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Brakel 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 14.30 uur ds. H. Hofman; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Deventer 19.00 uur ds. B. Labee; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. H. Hofman; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. A.A. Brugge; Eindhoven 15.30 uur ds. P. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.15 uur

ds. R. Kattenberg; Enkhuizen 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Enter 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. G.J. van Aalst en 18.00 uur stud. H.A. van Zetten; Groningen 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 18.30 uur ds. S.W. Janse; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. G. Pater en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Herkingen 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Hilversum 10.00 en 17.00 uur ds. D. de Wit; Hoedekenskerke 10.00 (H.A.) en 14.30 uur ds. S.W. Janse; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kapelle-Biezeling 17.00 uur ds. C. Sonneveld; Katwijk aan Zee 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. A. Verschuure; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen 14.00 uur (H.D.) ds. C. van Krimpen; Leerdam 15.00 uur ds. F. Mulder; Leiderdorp 10.00 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur ds. G. Clements; Lelystad 10.00 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 10.00

uur ds. G. Heijkamp en 15.00 uur ds. A. Verschuure; Meeuwen 14.30 uur ds. M. Karens; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 19.15 uur ds. D. de Wit; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 16.30 uur ds. J. Driessen; Nieuw-Beijerland 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 18.30 uur ds. C. Harinck; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. W. Visscher; Nieuwerkerk 15.30 uur ds. A.J. Gunst; Nieuwe-Tonge 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 15.30 uur stud. H. Brons; Nijkerk 9.30 uur ds. J.M. Kleppe en 18.30 uur ds. A. Schot; Nisse 9.30 en 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.00 uur (H.D.) ds. R.A.M. Visser; Oosterland 14.30 uur ds. J. Schipper; Oostkapelle 9.30 uur ds. C. Harinck en 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Opperdoes 10.00 en 15.30 uur stud. W.A. Zondag; Oud-Beijerland 19.00 uur ds. C. van Ruitenburger; Oude-Tonge 14.30 uur ds. E. Bakker; Poederloijen 9.30 uur ds. M.J. van Gelder en 18.30 uur stud. P.D. den Haan; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele; Poortvliet 14.30 uur ds. S. Maljaars; Puttershoek 10.00 uur ds. M. Golverdingen en 14.30 uur ds. G. Pater; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 uur ds. W.J. Karels en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Rotterdam-Centrum 10.00 en 15.30 uur stud. H.A. van Zetten; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 uur ds. W. Harinck; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scheveningen 10.00 en 15.30 uur stud. H. van der Heiden; Sint Annaland 14.30 uur ds. D.W. Tuinier; Sint Philipsland 14.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Spijkenisse 19.00 uur ds. L. Terlouw; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. W.J. Karels; Stad aan 't Haringvliet 10.00 en 18.00 uur stud. H. Brons; Stolkwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Tricht-Geldermalsen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingse 15.30

uur ds. H. Paul; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 18.30 uur ds. J.M. Kleppe; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Wierden 15.00 uur ds. J. van Laar; Woerden 18.30 uur stud. H. van der Heiden; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C.J. Meeuse; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Zwolle 17.00 uur ds. K. Boeder.

■ DINSDAG 10 DECEMBER 2013

Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Boskoop 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Dirksland 19.30 uur ds. J. Schipper; Drachten 19.30 uur ds. J. van Belzen; Meeuwen 19.30 uur ds. M. Mondria; Rhenen 19.30 uur (voor de zending) ds. A. Verschuure; Soest 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Uddel 19.30 uur ds. G. Mouw.

■ WOENSDAG 11 DECEMBER 2013

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Alblasterdam 14.30 uur (huw.bev.) ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. G. Pater; Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. M. Mondria; Goudswaard 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Hoogeveen 19.30 uur ds. J. van Belzen; Hoogvliet 13.30 uur (huw.bev.) ds. L. Terlouw; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. D. de Wit; Kruiningen 19.30 uur ds. E. Bakker; Leerdam 19.30 uur ds. W. Silfhout; Nieuw-Beijerland 13.00 uur (huw.bev.) ds. A. Vermeij; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. G. van Manen; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Opheusden 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oudemirdum 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Puttershoek 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Sint Philipsland 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Veen 19.30 uur ds. F. Mulder; Veenendaal 19.30 uur ds. B. Labee.

■ DONDERDAG 12 DECEMBER 2013

Bodegraven 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Houten 19.45 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Nisse 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Oude-Tonge 19.30 uur ds. L. Blok; Poederloijen 19.30 uur ds. A. Schot; Scheveningen 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Sliedrecht 14.15 uur (huw.bev.) ds. A.T. Huijser; Tricht-Geldermalsen 14.30 (huw.bev.) en 19.30 uur ds. P. Mulder.

■ VRIJDAG 13 DECEMBER 2013

Kootwijkerbroek 13.45 uur (huw.bev.) ds.

G. Beens; Tricht-Geldermalsen 14.00 uur (huw.bev.) ds. P. Mulder.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 8 DECEMBER 2013

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelisatiepost 'Bij de Bron', Willem Buytewechstraat 2, 1816 GL Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom op onze post. Openingsdagen: dinsdag t/m zaterdag van 11.00 – 15.00 uur.

Tel. 072-5129195 email info@bijdebronalkmaar.nl website www.bijdebronalkmaar.nl

Amsterdam:

Evangelist J.Krijgsman; Evangelisatiepost Bij Simon de Looier; Looiersgracht 70-72. Tel. 020-6227742.

Samenkomsten iedere zondag 10:30 uur 17:00 uur. U bent van harte welkom in onze evangelisatiepost.

Openingsdagen: dinsdag t/m zaterdag van 10:00-12:00 uur en 12:30-16:00 uur.

U kunt bij ons ook CD's en boeken kopen. Door uw aankoop steunt u het evangelisatiewerk. Telefonisch of per mail bestellen kan ook: 0252-419560; cvleenen@kliksafe.nl Bekijk ook eens onze site: www.bijsimondelooier.nl

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-l te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur. Inloophuis de Hoeksteen: Kolhoopstraat 24, Emmen. Openingsdagen: elke dinsdag, donderdag, vrijdag en zaterdagmiddag van 13:30 tot 16:30 uur. Tel. 0591 - 653915 www.inloophuisdehoeksteen.nl

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur. Bekijk

ook eens onze site: www.inloophuisachterdehoven.nl

Merksem:

Evangelist A. van Setten; protestants centrum "De Bron", Jaak de Boeckstraat 21-23; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois. Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u.

Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Den Haag:

Inloophuis 'Het Kompas': Apeldoornsesteenweg 228, Den Haag.

Openingstijden: dinsdag 10.00 - 16.00 uur; woensdag 10.00 - 13.00 uur; donderdag t/m zaterdag 10.00 - 16.00 uur.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

www.refoboek.com

4.500 2eh.(muziek)boeken
+Nieuw! cd's, cadeauart.
Tolle Lege 0186-654124

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

5e Betuwse mannenzang

D.V. 7 februari 2014

Niet-ritmische psalmzang

www.betuwsemannenzang.webklik.nl

ADVERTENTIES

De Heere kent degenen, die Zijne zijn
2 Timotheüs 2:19m

De Heere heeft onze innig geliefde en altijd zo zorgzame moeder, schoonmoeder, oma en ouwe oma

Gatske Maaïke Kuperus

weduwe van Eetze Venema

op de hoge leeftijd van 89 jaar van ons weggenomen.

De laatste jaren liefdevol verzorgd in zorghuys Dannenborgh te Lunteren.

Trijntje Zegers-Venema

Gelein Zegers

Gatske en Linco, *Christian, Thomas en Maurits*

Sjoukje en Pieter, *Niels*

Eetze en Lianne, *Thomas*

Aagje en Jan, *Carlijne en Olivia*

Geertje en Harmen

Berend en Chernelle

Geert Venema (*in herinnering*)

Lunteren, 27 november 2013

Correspondentieadres:

Trijntje Zegers-Venema

Axelsestraat 155

4543 CH Zaamslag

Tel. 0623537924

De begrafenis heeft plaats gevonden op maandag 2 december op de Gemeentelijke Begraafplaats "De Plantage" te Barneveld.

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Scherpenisse geeft met droefheid kennis van het overlijden van mevrouw

G.M. Venema-Kuperus

in de leeftijd van 89 jaar,

de weduwe van ds. E. Venema, die onze gemeente heeft mogen dienen van 1997-1999.

We gedenken met alle respect de wijze waarop ze als predikantsvrouw in het midden van onze gemeente haar plaats innam en haar man bijstond in zijn ambtelijke bediening.

We willen haar dochter met de kinderen en kleinkinderen Gods ondersteuning en troost toewensen in dit verlies.

De Heere heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, ds. E. Bakker, preses
A.W. Bazen, scriba

Scherpenisse, november 2013

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Drachten heeft met droefheid kennis genomen van het overlijden van mevrouw

G.M. Venema-Kuperus

in de leeftijd van 89 jaar,

weduwe van wijlen onze geliefde oud herder en leraar ds. E. Venema. Wij wensen de kinderen, klein- en achterkleinkinderen van harte de ondersteuning en vertroosting des Heeren toe. Hij heilige deze ernstige roepstem aan ons aller hart.

De kerkenraad van de
Gereformeerde Gemeente te Drachten, G. Jongsma, preses
H. de Boer, scriba

**KEUKENHOF
SLIEDRECHT**

Zoekt u een nieuwe keuken? Of uw keuken renoveren?

Bezoek onze showroom
of kijk op onze website
www.keukenhof-sliedrecht.nl

Leegwaterstraat 25
3364 AE Sliedrecht
0184-422297

Vakantiewoning "Haus Irmgard"

Gelegen op de Hunsrück (Duitsland)
± 25 km vanaf de moezel en
± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaappleaatsen, onderverdeeld in
div. appartementen.
www.hausirmgard.nl 0621291825

Wonderlijke dromen
Het leven van Jozef

Vertellingen bij de Bijbel Ne/Eng

Jozefs dromen

'Vader, ze zijn weer ongehoorzaam geweest!' Jozef komt de tent van vader Jakob binnen. Hij is moe en verdrietig. De hele dag is hij met zijn broers bij de kudden geweest. Ze hebben ervoor gezorgd dat ...

<lees meer in de nieuwe heruitgave>

Verteld door ds. C.J. Meeuse

Illustraties door Arie van der Spek

Ripe Publishing

€ 6,95

Meer uitgaven op onze website en bij de boekhandel

www.ripepublishing.com - Tel. 0113 - 613 740 / 0341 - 251 351

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagrati.nl

Voor het leveren en leggen van **na-tuurstenen- en keramische vloeren**. Alleen **eerste klas kwaliteit** en steeds de **laagste prijs**. Tegelzettersbedrijf **J. Slingerland**, 0184-611917.

HARKES
Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN

Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar, in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

www.casafamiliasalland.nl
Kerstvakantie doorbrengen in het bos? Wie weet ligt er sneeuw. Bungalows van alle gemakken voorzien. Kijk en boek op onze site!

Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl
078 - 6124081

RST
Zorgverleners

Huishoudelijke hulp

"Wat heerlijk dat mijn woning op orde is"

Huishoudelijke hulp door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**. Meer informatie?
www.rstzorg.nl of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg** en **verpleging & verzorging**

VERHUIZERS MET MÉÉR INHOUD

Verhuizen? Kies voor de erkende vakspecialisten van **R. Vlot & Zn.** of **Kattenberg**. Voor particulieren, bedrijven, scholen en (zorg)instellingen; wij kunnen u compleet zorgeloos verhuizen!

VLOT EN KATTENBERG.
Specialisten van huis uit.

verhuizingen
Kattenberg

Kattenberg Verhuizingen
033 - 465 67 75
www.kattenberg.nl

MONDIAL MOVERS
R. Vlot & Zn Verhuizingen

R. Vlot & Zn. Verhuizingen
0184 - 61 61 66
www.rvlot.nl

ERKENDE
VERHUIZERS

Ambtskleding

den Engelsman & van Driel
heeft een ruime keus
in stijlvolle kleding

den Engelsman & van Driel

Voorstraat 15 - Sint-Annaland - Tel. (0166) 65 24 90
maandag gesloten, vrijdagavond koopavond

www.denengelsmanenvandriel.nl

Ambtskleding Herenkleding Trouwkostuums

Geerts
herenkleding
Dorpsstraat 229,
3925 KC Scherpenzeel
tel. (033) 277 88 99
www.geertsherenkleding.nl

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

NIEUWERKERK A/D IJSEL
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

www.stolkorgels.nl

Krabbendijke
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

Steek voor steek

Bleskensgraaf

Voor al uw haak- en breibenodigheden!

www.steekvoorsteek.com

(Wij verzorgen ook workshops.)

de Beukelaar boekhandel

Laan 15 | 8071 JG Nunspeet T. (0341) 25 05 93
E. info@boekhandeldebeukelaar.nl
I. www.boekhandeldebeukelaar.nl

Een boek dat je pakt...

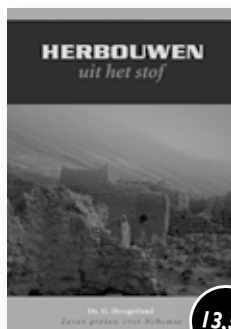

*Dagbesteding
Op eigen sfeer*

De Betuwehof Zorg
Dagbesteding ouderen - Achterberg

contact: Bert of Julia Hak
tel: 0317 -6 18 18 0
info@betuwehof.nl
www.betuwehof.nl

NIEUWE UITGAVEN VAN GEBR. KOSTER

13,50

ds. G. Hoogerland HERBOUWEN UIT HET STOF

Zeven preken over de herbouw van Jeruzalem onder leiding van Nehemia, naar aanleiding van Nehemia 1-6
Geb. 130 blz.

Ook via Ger. Gem. Stolwijk.

14,90

ds. P. Blok DAVID DE ZOON VAN ISAÏ deel 1

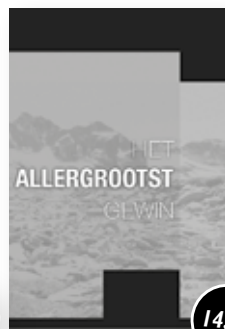
Deel 1 bevat 10 preken, die handelen over de zalving van David tot koning en zijn verblijf in het leger van Saul.
Geb. 160 blz.

16,90

ds. J. Spaans IK ZOEK MIJN BROEDERS deel 1

Vijftien Bijbelzeringen over het leven van Jozef. In dit deel wordt beschreven de tocht van Jozef naar zijn broers tot de tweede reis van de broers naar Egypte.
Geb. 200 blz.

14,90

ds. A.F. Honkoop HET ALLERGROOTST GEWIN

Deze prekenbundel bevat 10 vrije stoffen, een preek voor de lijdens-tijd en een biddagpreek.
Geb. 150 blz.

15,90

J. Mastenbroek DOOR GODS HAND GEWEVEN

Lessen uit het leven van ouderling G. Beens
Tevens zijn herinneringen opgenomen van zijn broer en van enkele predikanten.
Geb. 165 blz.

www.gebrkoster.nl

vertrigbaar bij de boekhandel

Gebr. Koster
Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

KO1416

Van Manen

timmerbedrijf

kerkbanken
bankstofferings
kansels
doopvonts
lessenaars
collectezakken

Timmerbedrijf Van Manen B.V.
Puurveenseweg 47 | Kootwijkerbroek
t (0342) 44 29 60
www.timmerbedrijfvanmanen.nl

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie
aan kinderen, jongeren
en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwenwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Praktijk
den Uijl

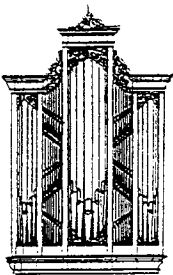
psychosociale hulpverlening
& contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gespreklocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

Orgelmakerij Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

G. WEGENAAR

Tel.: (0318) 526641
Bgg.: (06) 53638114
24 uur per dag bereikbaar

Buurtlaan West 26
3905 JR Veenendaal

Wij verzorgen uitsluitend begrafenissen
www.wegenaar.nl

www.deverrassing.nl of bel 0222 31 89 06
* vanafprijs voor een midweek, geldig tot de meivakantie 2014

Bed en Breakfast Jacolina
Ontspannen in eigen sfeer, in
de Betuwe. Landelijke plek,
comfortabele ruime kamers
www.benb-jacolina.nl

DENK aan Christenen in China

Helpt u mee om te voor-
zien in de grote behoefte
aan christelijke lectuur?
Dit kan mede dankzij
uw hulp. Bel voor info
en/of voorlichting:
06-200 13 173

Stort uw gift op: 3473.76.029
t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

Onderwijs | Lectuur | Toerusting | Diaconaat

Bible Narratives Eng/Ne

Fleeing from the Lord

The fields surrounding the town of Bethlehem lie forsaken. No one is working in the fields, even though it is the time of harvest. Why are the men not working? Why are they not harvesting the wheat? Why are the women and children not in the fields to bind ...

<read more in the new volume>

Verteld door ds. C.J. Meeuse
Illustraties door Arie van der Spek

Ripe Publishing

A Moabite Woman
The History of Ruth

€ 6,95

Meer uitgaven op onze website en bij de boekhandel
www.ripepublishing.com - Tel. 0113 - 613 740 / 0341 - 251 351

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

**Bijdragen van medewerkers en boeken
ter recensie aan:**

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk)
en berichten aan:**

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

**Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk aan:**

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

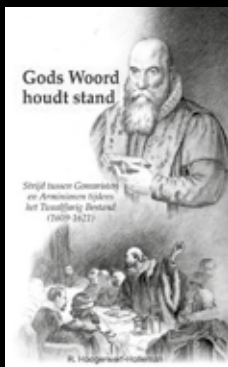
Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

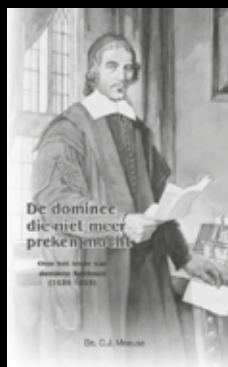
NIEUW IN DE JEUGDSERIE HISTORISCHE VERHALEN

Deel 11

R. Hoogerwerf-Holleman
Gods Woord houdt stand
Strijd tussen Gomaristen en
Arminianen tijdens het
Twaalfjarig Bestand

Tot woede van haar man wordt
Katrien een volgeling van Gomarus.
Prins Maurits laat Van Oldenbarnevelt
gevangen nemen, als de waard-
gelders de Gomaristen vervolgen.

Deel 12

ds. C.J. Meeuse
De dominee die niet meer
preken mocht
Over het leven van dominee
Koelman (1632-1695)

Jacobus Koelman wordt predikant te
Sluis. Tot verdriet van zijn gemeente
wordt hij verbannen. Hij vertaalt veel
Engelse werken en schrijft
'De plichten der ouders'.

Prijs per deel € 14,95

Neem een abonnement op deze serie en u betaalt slechts € 9,95 per deel

verkrijgbaar in de boekhandel

ANDERE DELEN UIT DE HISTORISCHE VERHALEN:

Ds. G.H. Kersten
A. Vogelaar - van Amersfoort

Ds. Joh. van der Poel
Lieneke Benschop

**Ds. J.C. Philpot, P. Datheen
en W. Huntington**
Jan de Kok

**Watersnood, 80-jarige oorlog,
WOII, Jodenvervolgung**
R. Hoogerwerf - Holleman

VOOR MEER
INFORMATIE
ZIE:

www.ramshoorn.nl

KERST VERHALEN SET 2013

Digitale uitgave
Uitsluitend per mail, voor
eigen gebruik. Mail uw
bestelling naar:
info@ramshoorn.nl
Per set: € 5,-

AGENDA KONINKLIJK HUIS 2014

Met veel foto's, spreek-
woorden, geschiedenis,
verjaardagen Koninklijke
familie met pasfoto
onderaan de pagina,
maandoverzicht, bijzon-
dere dagen, vakantieover-
zicht, adressen etc.

€ 9,95

Uitgeverij en Boekhandel **De Ramshoorn**

Lange Vorststraat 21 - Goes (0113) 22 19 09

Poststraat 8 - Bruinisse (0111) 48 11 48

info@ramshoorn.nl

Schutseshop - Kruiningen - sandralokkerse@aol.nl

Word nu abonnee!

en ontvang een cadeau

Daniël is het jongerenblad dat actueel,
aansprekend en bezinnend tegelijk is.
Het verschijnt om de 14 dagen.

Neem nu een proefabonnement
van een jaar (€ 32) en ontvang gratis
In het juiste licht

In het juiste licht biedt
gedachten over stille tijd en
kerkvaders, reformatoren
en puriteinen. Elke dag
biedt een korte persoonlijke
overdenking. De korte stukjes,
voorzien van een suggestie
voor een Bijbelgedeelte zijn
heel geschikt voor dagelijkse
stille tijd.

Fam./dhr./mw.*

Voorletter(s): _____ Tussen-voegsel (voluit): _____ Achternaam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoon: _____ E-mail: _____

Bank- of giro nr.: _____ Geboortedatum: _____ (dd-mm-jjjj)**

* Het proefabonnement loopt 1 januari 2014 tot 31 december 2014

** Van de rekeninghouder

Opsturen naar: Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten, Antwoordnummer 2108, 3440 VB Woerden

Gereformeerde Gemeenten

jbgg.nl/daniel